

Skolēna šifrs:

Olimpiāde vēsturē 12. klasei: 2. posms

2015. gada 15. janvārī

„Saimniecība un politika Latvijā 16. – 20. gs.”

1. uzdevums.

Izlasiet vēsturiskā pētījuma teksta fragmentu un atbildiet uz jautājumiem! (14 punkti)

„Streiku kustību Latvijā starpkaru gados nosacīti var iedalīt divos lielos posmos. Pirmais posms ilga līdz 1934. gada apvērsumam. Šajā laikā streiku kustība pāršalca visu Latviju. Šie streiki pārsvarā izraisījās Latvijas lielākajās pilsētās, kur pastāvēja kāda ražotne un kur strādniecības īpatsvars veidoja lielāko daļu pārējās, "vienkāršās" sabiedrības. Šo posmu sīkāk var iedalīt divos apakšposmos, kad apmēram līdz 1928. gadam streikiem bija izteikti saimnieciski ekonomiski cēloņi, pēc tam tie arvien vairāk ieguva politisku raksturu. 1934. gada 15.maija apvērsums sāka jaunu posmu streiku vēsturē, kas ilga līdz Latvijas neatkarības zaudēšanai 1940. gadā. Par streikiem kā kustību K.Ulmaņa Latvijā vispār runāt nevarēja.”

(No: Baiba Pazāne. Streiku kustība Latvijā 20. gs. 20.–30. gados. *Latvijas Arhīvi*, 2013, 1, 139.-160. lpp.)

1. Kas ir streiks? (2 punkti)

2. Kad streiku kustība sāka izpausties Latvijā? (1 punkts)

3. Vai Latvijā strādnieku streikošana sākas vēlāk, agrāk vai vienlaicīgi ar Rietumeiropas valstīm? (1 punkts)

4. Nosauciet četras saimnieciski nozīmīgākās Latvijas pilsētas periodā starp pasaules kariem, cenšaties tās sagrupēt nozīmīguma secībā! (4 punkti)

1) _____ 2) _____ 3) _____ 4) _____

5. Nosauciet trīs nozīmīgākās rūpniecības nozares Latvijā starp pasaules kariem! (3 punkti)

1) _____ 2) _____ 3) _____

6. Kāpēc streiku kustībā ir vērojamas izmaiņas, sākot ar 1928.gadu? (2 punkti)

7. Kāpēc autore raksta, ka par „streikiem kā kustību K.Ulmaņa Latvijā vispār runāt nevarēja”? (1 punkts)

2. uzdevums

Aplūkojiet attēlus un atbildiet uz jautājumiem! (8 punkti)

a) kas ir attēlotais objekts un kur tas atrodas? (kopā 4 punkti)

b) kad attēlā redzamais objekts ir būvēts (norādiet laika posmu)? (kopā 4 punkti)

1.

a) _____

b) _____

2.

a) _____

b) _____

3.

a) _____

b) _____

4.

a) _____

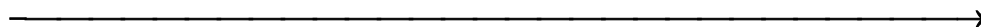
b) _____

3. uzdevums.

Sakārtojiet tālākminētos notikumus hronoloģiskā secībā, pareizās atbildes ierakstot kvadrātos! (10 punkti)

A	Latviešu strēlnieku bataljonu dibināšana
B	Latvijas Centrālas padomes izveidošana
C	Dzimtībušanas atcelšana Vidzemes guberņā
D	Kurzemes un Zemgales hercogiste kolonizē Tobago salu
E	Miera līgums ar Padomju Krieviju
F	Gotharda privilēģijas izdošana
G	Galvasnaudas nemieri
H	Baltijas ceļš
I	Ainažu jūrskolas dibināšana
J	Aleksandra I izdotie Vidzemes zemnieku likumi

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

4. uzdevums.

Izlasiet vēstures avotu un atbildiet uz jautājumiem!

„Tie zemnieki, kas ir spējīgi saviem bērniem iemācīt lasīt un mācīt viņiem mazo katehismu, pēc taisnības saglabā brīvību pašiem mācīt saviem bērniem minētos sākuma pamatus un sagatavot viņus tālākai nosūtīšanai uz baznīcas-draudzes skolām.”

(Ģenerālgubernatora G. Brauna 1765.gada 18.aprīļa patente)

1. Kā tiek dēvēta avotā pieminētā bērnu apmācības forma (pasvītrojiet pareizo atbildi)? (1 punkts)

- a) neklātienas apmācība;
- b) māj mācība;
- c) tālmācība.

2. Kāpēc tika pieļauta šāda apmācības forma (pasvītrojiet pareizo atbildi)? (1 punkts)

- a) tā bija izdevīgāka zemniekiem;
- b) tā bija izdevīgāka muižai;
- c) tā bija izdevīgāka valstij.

3. Paskaidrojiet savu izvēlēto atbildi 2. jautājumā! (3 punkti)

5. uzdevums.

Izlasiet fragmentu no grāmatas un atbildiet uz jautājumiem! (11 punkti)

„Latvijā 20. gadu sākumā tika domāts par vairākiem valsts saimniecības attīstības modeļiem. Pirmais, populārs un pievilcīgs, bija tā sauktais tilta modelis – Latvija kā starpnieks starp Krieviju un Rietumiem [...]. Modelis kaut cik darbojās – ne tik ienesīgi, kā cerēts [...], un pilnīgi sabruka jau 20. gadu otrajā pusē. [...]”

(No: *Latvijas vēsture. 20.gadsimts.* Rīga: Jumava, 2005, 182. lpp.)

1. Nosauciet trīs starpkaru perioda Latvijas priekšrocības, lai pildītu tā saukto tilta modeli ārējā tirdzniecībā! (3 punkti)

- 1) _____
- 2) _____
- 3) _____

2. Nosauciet divus cēloņus, kādēļ tilta modelis piedzīvoja neveiksmi? (2 punkti)

- 1) _____
- 2) _____

3. Aprakstiet vienā teikumā, kāda bija alternatīva tilta modelim Latvijas ārējā tirdzniecībā? (1 punkts)

4. Nosauciet divas svarīgākās Latvijas ārējās tirdzniecības partnervalstis starpkaru periodā! (2 punkti)

1) _____

2) _____

5. Kādas bija trīs svarīgākās Latvijas eksportpreces starpkaru periodā? (3 punkti)

1) _____

2) _____

3) _____

6. uzdevums.

Izlasiet tekstus, kuros raksturota saimnieciskā situācija Latvijas laukos 19. gs. beigās – 20. gadsimta sākumā un papildiniet tos ar trūkstošajiem vārdiem! (10 punkti)

1. Zemes apsaimniekošanas veidi Kurzemē un Vidzemē atšķīrās no zemes apsaimniekošanas veida Latgalē. Kurzemē un Vidzemē lauksaimnieciskā ražošana bija organizēta _____, bet Latgalē _____. (1 punkts)

2. Kurzemē un Vidzemē muižnieki bija _____, turpretī Latgalē muižnieki bija lielākoties _____. (1 punkts)

3. Muižas bija ne tikai svarīgi lauku saimnieciskās dzīves, bet arī _____ centri. (1 punkts)

4. Gandrīz katrā muižā līdzās muižas centra saimniecībai bija arī dažādi rūpali, piemēram [uzskaitiet!],

_____ (maksimāli 5 punkti)

5. Lielus ieņēmumus muižnieki saņēma no zemnieku maksājumiem par īpašumā iegādātajām _____. (1 punkts)

6. Muižās un zemnieku saimniecībās par galveno ražošanas nozari kļūst _____.

(1 punkts)

7. uzdevums.

Iepazīstieties ar tabulu, kurā apkopoti dati par dažu preču eksportu caur Rīgas ostu vidēji gadā, un atbildiet uz jautājumiem! (4 punkti)

Gadi	Lini (tūkst. pudu)	Kaņepāji (tūkst. pudu)
1791-1800	623	819
1801-1810	640	1101
1811-1820	486	558
1821-1830	1183	623
1831-1840	1281	837

1. Kādas tendences šo divu preču apgrozījumā ir novērojamas un kā tās var skaidrot? (2 punkti)

2. No kurienes ienāca šīs preces Rīgas ostā un kurp tās tika vestas? (4 punkti)

8.uzdevums.

Aplūkojiet politiķu portretus un atbildiet uz jautājumiem! (10 punkti)

a) kā sauc šo cilvēku un ar ko viņš/viņa nodarbojās?

b) ar kādu laika posmu Latvijas vēsturē viņš/viņa ir saistīts/-a?

1.

2.

3.

4.

5.

1.

a) _____

b) _____

2.

a) _____

b) _____

3.

a) _____

b) _____

4.

a) _____

b) _____

5.

a) _____

b) _____

9. uzdevums.

Izskaidrojiet vēstures terminus, minot arī piemērus no Latvijas vēstures vai norādot terminos ietverto procesu saikni ar Latviju! (8 punkti)

	<i>Skaidrojums</i>	<i>Saistība ar Latvijas vēsturi</i>
agrārā reforma		
liberālisms		
manufaktūra		
“lielā depresija”		

10. uzdevums.

Izlasiet vēstures avota fragmentu un atbildiet uz jautājumiem! (5 punkti)

„Lai gan jau zemes likumu 4.pants aizliedz bēgšanu no vienas muižas uz citu, patvēruma došanu un dzimtzemnieku neizdošanu viņu saimniekiem, ar nožēlu jāatzīmē, ka šis pants ļoti bieži tiek pārkāpts, un ne tikai neprecēti puīši, strādnieki un kalpotāji, bet veselas saimes kopā ar lopiem un visu iedzīvi no saviem likumīgajiem kungiem, vai nu aiz soda bailēm par kādu izdarītu pārkāpumu, vai nu parādu dēļ, bēg uz citu muižu, kur tiek uzņemti un iegūst nelikumīgu patvērumu.”

(Vidzemes ģenerālgubernatora Ērika Dālberga patente, izdota Rīgā, 1697.gada 2.jūlijā)

1. Kāpēc zemniekiem ir aizliegts pamest muižu, kurā tas dzīvo (pasvītrojiet pareizo atbildi)? (1 punkts)
 - a) zemnieks ir noslēdzis līgumu ar muižnieku un vēl nav beidzis tā darbības termiņš;
 - b) zemnieks ir dzimtcilvēks un pieder muižniekam;
 - c) zemniekam vispirms ir jāpiesakās muižniekam, ka viņš vēlas doties prom.

2. Izseciniet no avota, kuras zemnieku kategorijas ir tipiskie bēgļi, un ierakstiet tās! (1 punkts)

3. Kāpēc muižnieks, pie kura ir atbēdzis zemnieks, viņu pieņem (pasvītrojiet pareizo atbildi)? (1 punkts)

- a) viņš vēlas atbalstīt zemnieku;
- b) viņš ir zemnieku draugs;
- c) viņam noderēs zemnieks kā strādnieks muižas darbos;
- d) viņš ir naidīgās attiecībās ar zemnieka iepriekšējo muižnieku.

4. Kādi ir tipiskie zemnieku bēgšanas iemesli (pasvītrojiet pareizās atbildes)? (2 punkti)

- a) bailes no soda par kādu pārkāpumu;
- b) parādu dēļ;
- c) gribas redzēt citas muižas;
- d) patīk mainīt dzīves apstākļus;
- e) citā muižā ir jautrāka dzīve.

11. uzdevums.

Raksturojiet tālākminēto vēsturisko personību lomu un nozīmi Latvijas vēsturē! (5 punkti)

Kārlis Ulmanis	
Jānis Šteinhausers	
Valters Caps	
Jānis Roze	
Fricis Roziņš	

12. uzdevums.

Aplūkojiet attēlus un nosakiet, ar kādu vēsturisku notikumu tie ir saistīti (norādiet arī vēsturiskā notikuma norises laiku)? (5 punkti)

1.

2.

3.

4. Letonika.lv - atbildes, kuras tu mekle

5. Letonika.lv - atbildes, kuras tu mekle

13.uzdevums.

Uzrakstiet argumentētu pārspriedumu „Industriālās revolūcijas nozīme Latvijas teritorijas attīstībā 19. gadsimtā”! (24 punkti)

Pamatojiet savu viedokli, strukturējiet saturu, izmantojiet atbilstošus vēstures faktus, terminus un jēdzienus!
